

Jak zainicjować współpracę z przedsiębiorstwem/przedsiębiorstwami w sektorze motoryzacyjnym?

Aby przebyć tysiąc mil, trzeba zrobić pierwszy krok. Czasem już na tym etapie – zainicjowania współpracy - pojawia się wiele pytań bez odpowiedzi, jedno natomiast pozostaje pewne, nie da się zapewnić odpowiedniej jakości kształcenia i szkolenia zawodowego bez realizacji efektywnej współpracy na płaszczyźnie instytucja edukacyjna – pracodawca. Wzmocnienie współpracy pomiędzy wskazanymi podmiotami jest również jednym z elementów priorytetu - **zwiększenie sprawności reagowania systemu edukacji na potrzeby rynku pracy** - wskazanego przez OECD dla Polski na najbliższe lata. (Strategia Umiejętności OECD Polska 2019)

Bez wątplenia, aby postawić ten przysłowiowy pierwszy krok, należy się do niego odpowiednio przygotować. W tym celu przydatne mogą stać się poniższe odpowiedzi z obszarów: wiedzy, jaką należy zdobyć przed formalnym zainicjowaniem partnerstwa, odpowiedniego przygotowania się do rozmów z partnerami i opracowania działań, na jakich należy oprzeć współpracę. Poniższe przykłady zostały opracowane na podstawie doświadczeń zgromadzonych przez polskie szkoły, będące modelowym przykładem współpracy instytucji edukacyjnych z pracodawcami na własnym terenie.

Czy istnieje jeden model dla każdego?

Współpraca za każdym razem przybiera zbliżone, choć nie zawsze jednakowe działania, które dostosowywane muszą być do indywidualnych potrzeb oraz możliwości partnerów. Innymi potrzebami np. co do potencjalnej wielkości wskaźnika zatrudnialności absolwentów charakteryzować się będą małe i średnie przedsiębiorstwa (MŚP), a innymi duże zakłady pracy. To ta druga grupa pracodawców często staje się inicjatorem i twórcą nowych rozwiązań w zakresie efektywnej współpracy firm z branży motoryzacyjnej ze szkołami branżowymi w regionie. Możemy tutaj wymienić wiele przykładów obejmujących swoim obszarem dużą część naszego kraju. Fenomenem tego rozwiązania są jednak najczęściej

rozwiązania wypracowane i transferowane przez światowe koncerny takie jak: Volkswagen Group, FCA Group, czy Opel (obecnie w Groupe PSA), na płaszczyznę funkcjonowania polskiego systemu oświaty. Te rozwiązania niejednokrotnie wspierane są również przez dodatkowe instytucje zajmujące się np. badaniem jakości wprowadzonych działań. Jednym z przykładów wykorzystywanym przez firmy motoryzacyjne z niemieckim kapitałem jest wsparcie Polsko-Niemieckiej Izby Przemysłowo-Handlowej (AHK Polska) w obszarze realizacji kształcenia zawodowego w polskich szkołach. Instytucja ta przeprowadza dodatkowe egzaminy zawodowe dla uczniów, którzy praktyczną naukę zawodu realizują w zakładzie pracy w formie najczęściej dualnego kształcenia. Celem tego działania jest oczywiście potwierdzenie standardów nabywania kwalifikacji zgodnie z niemieckimi wymogami.

W odróżnieniu do modeli wypracowanych przez duże firmy z branży motoryzacyjnej, inaczej kreuje się model współpracy MŚP z instytucjami edukacyjnymi. Współpraca najczęściej przyjmuje formę realizacji praktycznej nauki zawodu (zatrudniania młodocianych pracowników) w wybranych przez zakład kierunkach. W tym rozwiązaniu szkoła najczęściej przejmuje rolę instytucji odpowiedzialnej za kształcenie ogólne, czasem jednak teoretyczne kształcenie zawodowe może być realizowane również w formie turnusów dokształcania teoretycznego młodocianych pracowników¹, które odbywają się w innych jednostkach edukacyjnych w całym kraju. Stąd też pojawia się konieczność przemieszczania się uczniów w inne miejsca w Polsce, aby zdobyć niezbędną wiedzę w ramach podstawy programowej. Jest to oczywiście sytuacja dezorganizująca zarówno funkcjonowanie szkoły, jak i zakładu pracy, ponieważ uczniowie na pewien okres opuszczają miejsce zamieszkania nie uczestnicząc zarówno w zajęciach szkolnych, jak i praktycznej nauce zawodu w zakładzie pracy. Ta forma ma miejsce najczęściej w klasach tzw. wielozawodowych w szkole branżowej pierwszego stopnia, gdzie zapotrzebowanie lokalnego rynku pracy na wybrany zawód oscyluje w granicach kilku osób rocznie.

Potencjał leżący po stronie małego i średniego przedsiębiorstwa jest oczywiście znacznie niższy, niż w przypadku dużych firm. Dzielenie obowiązków teoretycznej i praktycznej nauki zawodu pomiędzy szkołą, a pracodawcą, realizowane dla pojedynczych uczniów powoduje często brak więzi pomiędzy interesariuszami i nie zawsze w tych relacjach można zauważyć realną współpracę na rzecz podniesienia jakości kształcenia młodocianych. W tym przypadku konieczne okazuje się podjęcie dodatkowych działań wspierających współpracę, których formy opisane zostały poniżej.

Jak zatem przygotować się do zainicjowania współpracy, która będzie miała na celu budowę trwałych relacji dążących do podniesienia jakości kształcenia zawodowego, a tym samym osiągnięcia oczekiwanych efektów przez partnerów? Poniżej przedstawione zostały wybrane elementy wynikające z dobrych praktyk w zakresie przygotowania do zainicjowania współpracy ze strony instytucji edukacyjnych.

Ramka. 1. Odpowiednie przygotowanie, skuteczne rozmowy i zaplanowane działania – sukcesem pierwszej fazy współpracy

Jakie czynności należy wykonać, aby pozyskać odpowiednią wiedzę w zakresie potrzeb potencjalnych partnerów?

- sprawdź aktualne oferty pracy oraz ogłoszenia zamieszczone przez pracodawców oraz postaraj się skorelować je z możliwościami kształcenia we własnej szkole (ogłoszenia w internecie, dane Powiatowych Urzędów Pracy, aktualne ogłoszenia na stronie internetowej pracodawcy),
- zdobądź wiedzę w zakresie kierunków rozwoju oraz ewentualnych inwestycji, a także przygotuj odpowiednią ofertę poszerzając dotychczas proponowane kierunki kształcenia,
- dokładnie przeanalizuj przepisy prawa, które pozwolą Ci na wprowadzenie elastycznych form dostosowanych do potrzeb zróżnicowanych pod względem wielkości zakładów pracy, a także uwzględnij możliwości kształcenia osób dorosłych, których doskonalenie również znajduje się w zainteresowaniu potencjalnego partnera.

¹ - Turnus dokształcania teoretycznego młodocianych pracowników – należy przez to rozumieć formę kształcenia zawodowego teoretycznego młodocianych pracowników w zakresie zawodu nauczanego w branżowej szkole I stopnia, którego program nauczania uwzględnia podstawę programową kształcenia w tym zawodzie (Art. 4 pkt 35c Ustawy Prawo oświatowe)

Jak przygotować się do rozmowy?

- dokładnie sprawdź co możesz zaproponować partnerowi: obecne/nowe kierunki kształcenia, baza dydaktyczna, kwalifikacje kadry pedagogicznej oraz jej dotychczasowe doświadczenie,
- przygotuj informacje dla partnerów dot. m.in. form kształcenia (szkoła branżowa, technikum, Kwalifikacyjne Kursy Zawodowe) liczby potencjalnych absolwentów rocznie, obecnych i możliwych nowych kierunków kształcenia, możliwości dokszałcania i doskonalenia osób dorosłych, w tym obecnych pracowników partnera w ramach kształcenia pozaformalnego np. Kwalifikacyjnych Kursów Zawodowych,
- określ realnie co ze swojej strony możesz zrobić dla partnera oraz wskaż dokładnie swoje oczekiwania.

Z jakich działań możesz skorzystać?

- tworzenie klas patronackich,
- współpraca przy opracowywaniu programu nauczania (dodatkowe umiejętności zawodowe realizowane pod potrzebę danego pracodawcy w ramach programu nauczania – wykorzystanie różnicy czasu przeznaczonego na kształcenie zawodowe w ramach programu nauczania, a minimalnego czasu potrzebnego na realizację podstawy programowej),
- wsparcia w wyposażeniu pracowni i warsztatów (zwolnienie z podatku od darowizn dla pracodawców),
- realizacja praktycznej nauki zawodu (kształcenie praktyczne, praktyki zawodowe, młodociani pracownicy), w tym również realizacja staży zawodowych dla uczniów (wliczanie w koszty uzyskania przychodu świadczeń wypłacanych uczniom),
- organizacja egzaminów zawodowych u pracodawców,
- doskonalenia kadry pedagogicznej, poprzez organizację szkoleń branżowych,
- realizacja doradztwa zawodowego i działania promocyjne,
- pozyskiwanie dodatkowych środków finansowych z funduszy strukturalnych na realizację wspólnych działań z partnerami.

Źródło: opracowanie własne.

Powyższe działania są przykładami możliwymi do wykorzystania przy planowaniu odpowiedniej strategii rozwoju współpracy. Warto w tym miejscu realnie określić swoje potrzeby i możliwości, zaplanować realizację działań w perspektywie kilku lat wzajemnej współpracy i dostosować formy do planowanych do osiągnięcia celów.

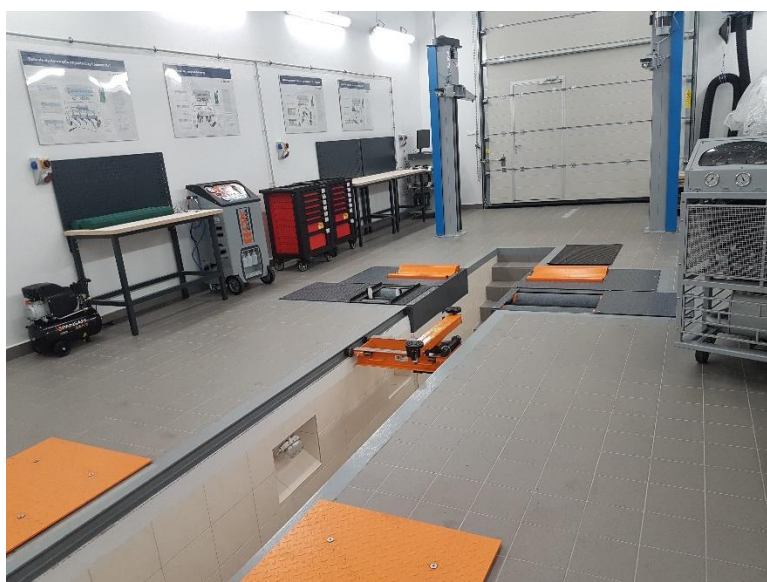
Jak wprowadzać modele i z kim?

W naszym kraju istnieje wiele dobrze rozwiniętych przykładów współpracy szkół i pracodawców z branży motoryzacyjnej. Wielopłaszczyznowość działań realizowanych przez partnerów na obecnym etapie związana jest jednak bardzo często z genezą współpracy. Jednym z coraz częściej pojawiających się rozwiązań jest tworzenie klas patronackich w pobliskich szkołach przez producentów pojazdów samochodowych połączone z szerokim wachlarzem dodatkowych działań wspierających tj. programy stypendialne, wsparcie w wyposażeniu szkoły, wycieczki dydaktyczne, działania promocyjne, a nawet organizacja egzaminów zawodowych. Takie działania mają miejsce np. w Zespole Szkół Nr 1 w Swarzędzu, gdzie od kilkunastu lat rozwija się współpraca z fabryką Volkswagen Poznań. Doskonale rozwijający się model współpracy oparty został w głównej mierze na dobrych praktykach wypracowywanych w niemieckim koncernie. Dostosowanie tego do polskich warunków przynosi korzyści nie tylko dla samej fabryki Volkswagena w Poznaniu, ale wspiera również inne zakłady w związku z migracją młodych pracowników. Obecna, rozbudowana na przestrzeni wielu lat współpraca (początek lutego 2006 roku) może posłużyć jako przykład modelowych działań dużej firmy o światowym potencjale współpracującej z lokalną dobrze zarządzaną szkołą.

Współpraca nie zawsze musi opierać się o działania na linii szkoła-pracodawca, są również inne modele opierające się o aktywności związane z klastrami, izbami i związkami pracodawców.

Dla przykładu 2018 roku w niewielkiej miejscowości Kaczki Średnie (woj. Wielkopolskie), a dokładnie w Zespole Szkół Rolniczych Centrum Kształcenia Praktycznego zainaugurowano pierwsze w Polsce Centrum Kwalifikacji we współpracy ze Związkiem Pracodawców Motoryzacji i Artykułów Przemysłowych. Jest to współpraca oparta o działalność szkoły i związku pracodawców, która ma na celu wypracowywanie nowych modelowych rozwiązań w zakresie kształcenia zawodowego oraz podniesienie jakości oferowanych przez szkoły usług zarówno w obszarze kształcenia młodzieży, jak i doskonalenia osób dorosłych. Centrum

stanowi nowoczesny kompleks warsztatowy, przygotowany do kształcenia specjalistów z zakresu napraw pojazdów samochodowych. W centrum znajdują się również pojazdy, które wykorzystując system GNSS (ang. Global Navigation Satellite Systems), dzięki automatycznemu układowi sterowania kierownicą pojazdu, poruszają się zgodnie ze wskazanym programem operatorskim. Dzięki współpracy szkoły i związku pracodawców możliwe było zrealizowanie działań wspierających w zakresie wyposażenia i przebudowy warsztatów szkolnych, zgodnie z potrzebami nowoczesnego rynku pracy uwzględniającego rosnące potrzeby branży motoryzacyjnej.

Przykładowa pracownia diagnostyki pojazdów w Centrum Kwalifikacji

Zdjęcie – źródło: Zespół Szkół Rolniczych CKP w Kaczkach Średnich

Kluczem do sukcesu jest jakość podejmowanych działań.

Dwa przykłady przedstawione powyżej są zupełnie odmienne i wskazują na bardzo bogatą różnorodność i możliwość działań, jakie mogą stanowić modelową współpracę pomiędzy szkołą a pracodawcą z branży motoryzacyjnej. Dlatego tak ważne jest opracowanie odpowiedniej strategii, podzielenie obowiązków oraz wskazanie celów, które obie strony mają osiągnąć w ramach współpracy. Wniosek jednak pozostaje jeden, bez względu na

wielkość, potencjał oraz miejsce położenia instytucji, kluczem do ostatecznego sukcesu będzie zawsze jakość podejmowanych działań.

OECD (2019), *OECD Skills Strategy Poland: Assessment and Recommendations*, *OECD Skills Studies*, OECD Publishing, Paris, <https://doi.org/10.1787/b377fbcc-en>

Autor: **Krzysztof Świerk**

Dyrektor Zespołu Szkół Rolniczych Centrum Kształcenia Praktycznego w Kaczkach Średnich, członek Rady Sektorowej ds. Kompetencji Przemysłu Motoryzacyjnego z uwzględnieniem Elektromobilności, główny specjalista ds. współpracy z pracodawcami Centralnej Komisji Egzaminacyjnej, ekspert Polskiej Izby Motoryzacji. Pełnił funkcję kierownika szkolenia praktycznego, a także eksperta krajowego Systemu Transferu i Akumulacji Osiągnięć w Kształceniu i Szkoleniu Zawodowym (ECVET). Ukończył Politechnikę Poznańską na kierunku Mechanika i Budowa Maszyn. W przeszłości związany z przemysłem, pracował dla Volkswagen A.G. Ekspert wdrożenia programu oraz partnerstw społecznych projektu „Partnerstwo na rzecz kształcenia zawodowego”. Inicjator i koordynator wielu krajowych i międzynarodowych działań oraz projektów rozwoju kwalifikacji zgodnie z potrzebami rynku pracy. Posiada bogate doświadczenie na płaszczyźnie współpracy szkoła – biznes. Autor działań w zakresie realizacji elastycznych ścieżek kształcenia oraz kompetencji kluczowych dla przemysłu.

